

Bu çeviri Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi Araştırma – İctihat Biriminin (<http://www.anayasa.gov.tr/>) desteğiyle hazırlanmış ve Anayasa Mahkemesinin intranet sayfasında yayınlanmıştır. Bu belgenin tekrar yayınlanma izni sadece Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin HUDOC sayfasında yer alması amacıyla yöneliktir (<http://hudoc.echr.coe.int/sites/tur/>).

This translation was made available with the support of the Turkish Constitutional Court Research and Case-law Department (<http://www.anayasa.gov.tr/en/>) and published on its intranet. The permission of reproducing this document has been granted for the sole purpose of its publication on the Court's case-law database HUDOC (<http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/>).

Cette traduction a été préparée avec le soutien de la Division de Recherche et de Jurisprudence de la Cour constitutionnelle turque (<http://www.anayasa.gov.tr/en/>) et publié sur son intranet. L'autorisation de reproduction de ce document est limitée à sa publication sur la page de jurisprudence HUDOC de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int/sites/fra/>).

ARAŞTIRMA VE İCTİHAT BİRİMİ (AR-İÇ)

BİLGİ NOTU

AİHM KARARLARI

2014/64

BAYAR/TÜRKİYE (N. 1)

(39690/06)

[Karar metni](#)

İlgili Maddeler	AİHS 6, 10 ve P1/1
Hak ve Özgürlükler	Adil Yargılanma Hakkı, İfade Hürriyeti
Anahtar Kelimeler	Mahkemeye erişim hakkı, İfade hürriyetinin sınırlanması, demokratik toplumda gereklilik
Davanın Özü	— Mahkeme ifade hürriyeti açısından müdahalenin demokratik toplumda gerekli olup olmadığını değerlendirirken ilgili yazıda kullanılan kavramlara, yazının yayınlandığı ortama ve şartlara, incelemesine sunulan olayı çevreleyen koşullara bakmaktadır. Yazının bütününe şiddetin kullanımına, ayaklanmaya veya silahlı mücadeleye çağırısı ve kin ve nefret söylemini içerip içermediği bu değerlendirmede dikkate alınacak hususlardır. — Mahkemeye göre ceza yargılamasının önemli bir aşaması olan temyiz, sanık açısından hayati değerdedir. Bu nedenle somut olay bağlamında başvurunun temyiz hakkının kısıtlanması mahkemeye erişim hakkına ölçüsüz bir müdahaledir ve hakkın özüne hâle getirmektedir.

KARARIN ÖZETİ

Olaylar ve Olgular	<i>Ülkede Özgür Gündem Gazetesinin</i> yazı işleri müdürü olan başvuru ve gazetenin imtiyaz sahibi hakkında Gazetede A. Öcalan'ın görüşlerini işleyen bir makale yayınlanması nedeniyle 2004 yılında 3713 sayılı Kanun'un 6. maddesinin 2 ve 4. fıkralarına dayanarak dava açılmıştır. Yapılan yargılama neticesinde Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemesi tarafından başvuru hakkında 1295 TL, diğer sanık hakkında 3.111 TL adli para cezasına hükmedilmiştir. Derece Mahkemesi kararında, kararın “ <i>sanıklarca temyiz edilme hakkının bulunduğu</i> ” da açıkça ifade edilmiştir. Başvuru temyiz dilekçesinde ifade hürriyetinin ihlal edildiğini belirtmiş ancak temyiz talebi, adli para cezasının miktarı 2.000 TL'yi geçmediğinden kararın temyizinin kabil olmadığı gerekçesiyle reddedilmiştir.
İddialar:	Başvuru anılan karar sebebiyle adil yargılanma hakkının, ifade hürriyetinin ve mülkiyet hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.
Hükümetin Savunması:	<i>Hükümetin savunması gerekli olduğu ölçüde hukuki değerlendirme kısmında ele alınacaktır.</i>
Hukuki Değerlendirme:	AİHM başvurunun iddialarını adil yargılanma hakkı ve ifade hürriyeti açısından inceleyeceğini belirtmiş ve öncelikle hükümetin kabul edilebilirliğe ilişkin itirazlarına cevap vermiştir.

<i>Kabul Edilebilirlik Yönünden</i>	AİHM ilk olarak başvurunun kabul edilebilirliği hususuna eğilmiştir. Başvurucunun kendisinin özel yetkili mahkemelerde değil de asliye ceza mahkemesinde yargılanması gerektiği yönündeki iddiasını, bağımsız ve tarafsız mahkeme hakkı yönünden incelemiş, başvurunun iddialarını genişletmediği, açmadığı ifade edilerek bu yönden başvuruyu bir ihlalin olmadığı gerekçesiyle kabul edilemez bulmuştur. Hükümetin başvuru süresinin temyiz yolu kapalı bir karar olması nedeniyle ilk derece mahkemesi kararından itibaren başlatılması gerektiği itirazını da reddetmiş, Mahkeme <u>daha önce verdiği kararlara</u> atıfla altı aylık sürenin Yargıtay kararından itibaren başlatılacağını belirtmiştir. (Not. <i>Burada atıf yapılan Bayar et Gürbüz/Türkiye kararında, ulusal mahkeme kararının içeriğinde temyiz edilme hakkının bulunduğu ifade edildiğine ve başvurunun bu hakkını kullandığına işaret edilmiştir.</i>) Hükümetin başvuru yollarının tüketilmediği itirazı hakkında ise Mahkeme, Gazetenin yazı işleri müdürü olan başvuru hakkında temyiz talebi reddedilirken diğer sanık hakkında yargılamanın devam ettiğini tespit edip somut olayda başvuru açısından temyiz ret kararı ile nihai kararın ortaya çıktığı sonucuna varılmıştır. Bu nedenle başvuru yollarının tüketildiği belirtilmiştir.
<i>10. Madde Yönünden</i>	AİHM'e göre somut olayda ifade hürriyetine bir müdahale olduğu, bunun yasal bir temelinin bulunduğu ve müdahalenin meşru bir amacı izlediği hususunda bir tereddüt bulunmamaktadır. Mahkeme, ilk olarak yazının mahkûmların A. Öcalan ile görüşme yönünde Hükümete yaptıkları bir çağrısı içerdiğini tespit etmiştir. Mahkemeye göre ifade hürriyeti açısından müdahalenin demokratik toplumda gerekli olup olmadığı değerlendirilirken ilgili yazıda kullanılan kavramlara, yazının yayınlandığı ortama ve şartlara, incelemesine sunulan olayı çevreleyen koşullara bakılmalıdır. Yazının bütününe şiddetin kullanımına, ayaklanmaya veya silahlı mücadeleye çağrıyı ve kin ve nefret söylemini içerip içermediği bu değerlendirmede dikkate alınacak diğer hususlardır. Somut olayın özelliklerini dikkate alan Mahkeme, ulusal mahkemelerin karar gerekçelerini irdelediğinde, ifade özgürlüğüne müdahalenin demokratik bir toplumda ölçülü kabul edilemeyeceğini, daha önce verilen <i>Gözel ve Özer/Türkiye</i> kararlarından ayrılmayı gerektiren bir durum da olmadığını belirtmiştir.
<i>6. madde yönünden</i>	Başvurucunun Yargıtayın temyiz incelemesini usulden reddetmesinin (hükmedilen adli para cezasının temyiz sınırının altında kalması) mahkemeye erişim hakkını ihlal ettiği iddiasını ayrıca incelemiştir. Mahkeme daha önce bu konuyu özellikle <i>Bayar et Gürbüz/Türkiye</i> kararında irdelediğini ifade etmiştir. (Not. <i>Bayar et Gürbüz/Türkiye kararında Mahkeme öncelikle, mahkemeye erişim hakkına sınırlamaların hakkın özüne zarar vermemesi gerektiğini, sınırlamanın meşru amacının olmasını ve amaçlar ile kullanılan araçlar arasında makul bir ölçülülük ilişkisinin varlığını aradığını ifade etmiştir.</i> Mahkemeye göre Sözleşme'nin 6. maddesi taraf devletleri istinaf ve temyiz mahkemeleri kurmaya zorlamamaktadır. Ancak böyle bir hak tanınmışsa taraf devletler 6. maddedeki güvenceleri sağlamalıdır. Özellikle ceza hukuku alanında suçlamaların esası hakkındaki kararlar için etkili bir erişim hakkı tanınmalıdır. Öte yandan 6. maddenin uygulanması, eldeki davanın özelliklerine de bağlıdır. Bu noktada davayı bir bütün olarak ele almalı ve Yargıtayın buradaki rolü üzerinde durulmalıdır. Bu aşamada Mahkeme somut olayı değerlendirmeye geçmiştir: Mahkeme somut olayda meşru bir amacın bulunduğunu kabul etmektedir. Somut olay, hükümetin iddiasının aksine hukuk yargılamasına ilişkin olan ve başvurunun ölçüsüz bir müdahaleye maruz kalmadığı <i>Brualla Gómez de la Torre/İspanya</i> kararından da farklılık arz etmektedir. Somut olay bağlamında ilk olarak Türkiye'de ceza yargılamasının bazı özelliklerinden bahsetmek gerekir. İspanya kararından farklı olarak –ki orada istinaf incelemesi de vardır– Türkiye'de şikâyet sadece ilk derece mahkemesince incelenmiştir. Ayrıca Yargıtay sadece hukuka uygunluk incelemesi yapmaktadır. İkinci olarak Türk Anayasa Mahkemesi bir kararında, (E.2006/65 K.2009/114 K.T. 23/7/2009) “belirlenen bir meblağın altında kalan para cezasının verilmesi durumunda, öngörülen cezanın özellikleri dikkate alınmadan yargılanabilir kişilerin temyize başvurma haklarına sınırlama getirilmesinin ve bu durumda meydana gelebilecek zararlı sonuçların Anayasa'nın 2. ve 36. maddelerinin gereklerine uygun olduğu kabul edilemez (...)” demektedir. AİHM, AYM'nin bu görüşünü paylaşmaktadır. Somut olaydaki suç, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasını içeren terörist bir örgütün açıklamalarını yayınlama ve basma suçudur ve basit bir suç değildir. Başvurucunun bu olayda daha az ceza alması onun yazı işleri müdürü olmasındandır. Son olarak Mahkeme Yargıtay Ceza Genel Kurulunca ilk derece mahkemesi tarafından ortaya konulan olay ve olguların ceza hukuku alanında nitelendirilmesine Cumhuriyet savcısı itiraz ettiği takdirde, bunun savcının sanığın aleyhine yaptığı temyiz başvurusu olarak değerlendirildiğini dikkate almaktadır. Bu açıdan AİHM, temyize başvurma imkânı bulunmayan sanıkların savcılığa göre dezavantajlı bir durumda oldukları kanısındadır. AİHM'e göre somut olayın özellikleri ile yargılamanın tamamı dikkate alındığında, yukarıda açıklananlar çerçevesinde mahkemeye erişim hakkına ölçüsüz bir müdahalenin yapıldığı kanaatine ulaşılmıştır.) Neticede Mahkeme ceza yargılamasında temyizcinin sanık açısından önemini somut olay bağlamında dikkate alarak başvurunun temyiz hakkının kısıtlanması mahkemeye erişim hakkına ölçüsüz bir müdahale olduğuna ve hakkın ihlal edildiğine karar vermiştir.

41. <i>Maddenin Uygulanması</i>	AİHM ifade hürriyetinin ihlali sonucuna varıldığından başvurucunun ödemiş olduğu adli para cezasına karşılık gelen bir miktarın (734 Avro) ödenmesine ve 100 Avro manevi tazminata hükmetmiştir.
---------------------------------	--